СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 50. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 13-го березня 1946. No. 50. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, March 13, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ТРИЦЯТЬ ДЕВЯТЬ СПОСОБІВ ОЩАДНОСТИ В ХАРЧАХ ДЛЯ РАТУНКУ ЕВРОПИ

Комітет для Голодової Конечности проголосив 39 способів для заощадження харчів, щоб у такий спосіб прийти в поміч голодуючій Европі. Населення нашого краю мусить зменшити консумцію пшеничних продуктів на 40 відсотків, а вживання товщів на 20 відсотків. Зазив відноситься до готелів, ресторанів, залізничих харчових возів, різних установ і до прилюдних місць загалом. Як приклади для щадження мучних продуктів вичислено: не додавати печених грінок („товстів") при подаванню мяса; не подавати хліб у кошичках на стіл, лише поодинокі різки хліба або булку; їсти більше бараболь замісць хліба; вживати кукурудзяної або гречаної муки замісць пшеничної, а овочі замісць тістечок і т. п. Усі способи вважаються за добровільні, але нема сумніву, що власники ресторанів, пекарень, забавових місць до них приноровляться і призвичають публику практикувати ощадність у харчах на кожному кроці.

ДОМАГАННЯ 35-ГОДИННОГО ТИЖНЯ ДЛЯ МАЙНЕРІВ.

Майнерська юнія, представлена своїм предсідником Джаном Л. Луїсом, склала вже засади і практичні домагання, які поставить у переговорах з підприємцями, заки піде наказ вийти на страйк. Луїс хоче найти способи, як обійти засаду уряду, що не можна „проломлювати лінії" а лише довести до „набренілости" в платні і цінах. У простій мові, Луїс хоче спонукати підприємців, щоб вони обійшли засади, проголошені урядом в справі наладнування платні і цін. Комісія політики майнерської юнії, складена з 250 людей, відбуває свої наради у Вашингтоні при замкнених дверах. Досі звісно, що юнія домагається повороту до 35-годинного тижня праці, на місце теперішного 54-годинного, до якого зараховується „надчас" і час подорожи від вступу до копальні аж до місця праці. Колиб цю засаду перевести, майнери дісталиб платню по $60—63.50 за 35 годин праці в тиждень. Інші домагання: щоб формани могли ставати членами юнії; щоб підприємства платили по 10 центів від тони вугілля на добродійний фонд майнерів; довші платні вакації; більша охорона життя при праці під землею.

ЧОРЧИЛ ПРОТИ ТЕПЕРІШНИХ ЗАХІДНИХ ГРАНИЦЬ ПОЛЬЩІ.

Берт Андрус, вашингтонський кореспондент газети Геральд Трибюн пише, що бувший премієр Англії, Винстон Чорчил, завзято противився встановленню теперішньої західної границі Польщі вчасі конференції в Потсдамі. Ці вісти вияснюють замітку президента Трумана, які він сказав після повороту з конференції в Потсдамі в липні 1945 року. Труман оправдувся за встановлення теперішньої границі Польщі на заході. Чорчил не міг тоді нічо вдіяти, бо після виборів в Англії він уступив з уряду, а на його місце прийшов Атлі.

ОПРИЛЮДНЮЮТЬ ЛІСТИ НАЦІСТІВ В АМЕРИЦІ.

На підставі списків, приловлених американською армією в окупаційній смузі в Німеччині, сенатська комісія військових справ у Вашингтоні оприлюднила імена 643 членів націстівської партії, замешкалих у Злучених Державах, 21 грудня 1942. Крім цього подано до газет теж 1,489 націстів з Аргентини. Між іменами в Злучених Державах є багато жінок. Всі націсти переважно робітники, але вищого типу.

НЕМОЖЛИВО ВТЕЧИ ПЕРЕД АТОМОВОЮ БОМБОЮ.

У Винтер Парк, на Флориді, відбувається конференція знавців атомової сили, щоби придумати якийсь світовий уряд для контролі над нею. Із промовців, які досі висловили свої погляди, проф. фізики І. І. Рабі з Колюмбійського університету заявив, що не можна втечи перед атомовою бомбою через розпорошення промислових заведень або мешканців. Промисл мусить бути скупчений близько природних багатств, а населення близько фабрик і осередків промислу. Скинення 10,000 атомових бомб вистарчальне на знищення всеї Англії, а тільки потрібно на знищення стейту Ілиной в Злучених Державах. — У Вашингтоні зійшлися представники фльоти з ненатською комісією, щоб придумати способи збереження атомової тайни під спільною контролею цивілів і військових.

Секретар Бирнс відкидає закиди Советів у справі Болгерії

Америка не при[illegible] ніяких закидів від Советів, начеб то американський протест до Болгарії не був згідний з умовою в Москві. Секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс вітверто ще раз заявив, що представники болгарсь[illegible] опозиційних партій мають ввійти в склад кабінету на підставі своїх домагань і за згодо[illegible] теперішнього уряду. Бирнс висловив своє здивування, як може советський уряд не розуміти таких простих справ. Бирнс виказав теж, що його нота до Болгарії не була однобічна, бо він повідомив про це комісаря Вишинського в Лондоні ще 16. лютого а також і бри[illegible]ський уряд. — Америка й Британія ще досі не признали болгарського уряду, бо в ньому нема представників інших партій, крім комуністів.

Бирнс каже, що такі справи треба наладнувати в згідливім дусі, бо лише тоді можна довести до поро[illegible]уміння, а не лишати спарву на ласку одної партії.

ДОПОМОГОВЕ ВІЧЕ В БОФАЛО, Н.Й.

Телеграма до „Свободи" звідомляє з Бофало, що в неділю, дня 10. березня ц. р. відбулося там допомогове віче. Предсідником віча був п. Сандуський, секретарював п. Вол. Цьопик. Промовляли: голова місцевого допомогового комітету, ветеран І. Колотило, о. В. Козоріс, о. І. Скенлон, представниця Американського Червоного Хреста М. Довнінг. Головний реферат виголосив голова Злученого У. А. Допомогового Комітету д-р В. Ґалан. На вічу переведено збірку та рішено вислати резолюцію з протестом проти насильного висилання скитальців та примусового переселення лемків з Польщі. Вечером приняв д-ра В. Ґалана на авдієнції епископ-помічник бофаловської дієцезії Дж. Борк, щоб дізнатись про останні вісти в справі скитальців.

ГОЛ ДОМАГАЄТЬСЯ ОДНОДУШНОСТИ ВЕЛИКИХ ПОТУГ.

Кордел Гол, бувший секретар стейту, оприлюднив осторогу в спарві однодушности великих потуг для збереження миру. Він оприлюднив привіт для Організації Обєднаних Держав з цеї нагоди, що вона переноситься до свого тимчасового осідку в Ню Йорку і її Рада Забеспеки починає свої наради 21. березня. У привіті написав Гол таке: „Остаточний успіх організації залежить від настрою при співпраці між державами, а це знову залежить від наставлення [illegible]ожної держави зокрема. Одначе в цій громаді не може бути місця на недовіря і на підозріння. Таке наставлення ума якоїсь держави мусить довести до міжнародного заколоту". Дипльомати змісця пізнають, що ця осторога звернена на адресу Советів.

В Чехословаччині комуністична меншина іде щораз більше вгору

Формально істнують у Чехословаччині чотири політичні партії: католицько-народня, націоналістично-соціяльна, соціял-демократична і комуністична. Всі вони мають право видавати часописи рівного обєму. Та хоч комуністична партія не є найбільша, а є властиво меншиною, вона одна має той привилей, що може видавати свою ґазету в такому великому обємі, як ніколи досі. Інші партії не можуть собі на те позволити просто тому, що уряд не приділює їм на це відповідної скількости паперу. Отсей малий приклад, пишуть американські кореспонденти, вияснює положення, в якому тепер знайшлася Чехословаччина, що має рішитися при виборах у травні, кудою вона хоче йти. Комуністи, кажеться далі, позаймали в міністерстві найважніші посади. Для західних впливів є тепер в Чехословаччині двері замкнені, а для Советів стоять отвором. І то не зважаючи на те, що західні потуги Чехословаччину годують при допомозі УНРРА, а Совети вивезли з Чехословаччини машини з многих великих фабрик, кажучи, що це німецьке добро. Питання: Що на це все скаже загал народу? Це виявиться при виборах.

ПРОТИ ПРЕДЛОЖЕННЯ О.О.Д. КОНФЛІКТУ З ЕСПАНІЄЮ.

Совети стали по боці Франції й цілком певно поставлять справу Еспанії ген. Франка під наради Ради Беспеки Обєднаних Держав. Америка і Британія є проти такого кроку. А це тому, що тут не мається на думці збройної інтервенції, хоч Совети були би і за таку. Злучені Держави і Британія не хочуть дати нічим притоки до повторення другої гороажнської війни в Еспанії, памятаючи, що перша коштувала міліон людських жертв.

ҐЕН. ФРАНКО ЩЕ СКРІПИВСЯ, КАЖУТЬ В АНГЛІЇ.

Британські політичні кола є тої думки, одержавши достовірні інформації з Еспанії, що виступ Злучених Держав, Великої Британії та Франції проти режіму ґен. Франка, свого не осягнув, коли іде про саму Еспанію. Він, кажеться далі, диктатора не ослабив, але скріпив. Мадридське радіо назвало поступок тих держав „імперіялістичним' і „абсолютистичним".

В ІРАНІ НАСТУПАЄ ДИКТАТУРА ПРЕМІЄРА.

Не стало іранського парляменту. Він не міг відбути останніх нарад, бо не було відповідного кворум. Демонструючі з партії Тудег не допустили не-лівих послів до парляменту. Наслідком цього правити буде тепер краєм іранський премієр Агмед Ґгавам, що щойно вернув з Москви, а якому ліві зробили овацію. Він буде фактично диктатором до цього часу, поки не будуть переведені нові вибори. Нафтова статистика за 1945 рік виказує, що Іран випродукував за один рік 17 міліонів тон нафти. Стоїть отже щодо цього на четвертім місці по Злучених Державах, Венецуелі й Советах.

В ДОРОЗІ ДО ФУЛТОН, МІЗУРІ.—Перед нами бувший британський премієр, Винстон Чорчил, і президент Труман, як вимахують руками і капелюхами, відповідаючи на прощальні оклики публики, що зібралась на вашингтонському двірці. Обидва ідуть до Фултон, Мізурі, де, як відомо, Чорчил виголосив ту промову, над якою тепер застановляються ще далі в цілому світі.

„ПРАВДА" АТАКУЄ ЧОРЧИЛА ЯК РЕАКЦІОНЕРА, ЩО ЗМАГАЄ ДО ВІЙНИ З СОВЄТАМИ

В минулу пятницю советські ґазети згадали тільки кількома словами про промову Винстона Чорчила в Фултон, Мізурі, підкресляючи, що вона була противсоветською та стрінулась з гострою критикою многих сенаторів у Вашингтоні та многих лейбористів в Лондоні. Та шість днів пізніше наступила основна відповідь на ту промову, яку помістила московська „Правда", орган правлячої Комуністичної Партії. Бувший британський премієр змальований у довгій редакційній статті цеї газети як той, що провокує війну і намагається знищити Організацію Обєднаних Держав, щоби на її місце поставити силу, що рядитиме світом. Тою силою мав би бути мілітарний союз між Великою Британією і Злученими Державами. Це був би той самий „кордон санітер", що був вставновлений проти Советів по першій світовій війні. Це булаб ліквідація співпраці „Трох Потуг". Отся стаття, як пишуть американські кореспонденти з Москви, набирає особливої ваги ще тому, що видрукована майже на передодні отворення нарад Верховного Совету. Вона, між іншим, теж потверджує те, що було говорене в часі виборчої аґітації. А саме, що СССР далі знаходиться в небеспеці окруження капіталістичним світом, що все пре до війни і готов тепер змагати до збройної інтервенції проти Советів у такий самий спосіб, як це було по першій світовій війні. Чорчил, пише „Правда", намагався викликати враження, що вже так якби була війна з Советами. Він взивав до війни. Тільки що знає, що Велика Британія не могла би перемогти Советів власними засобами, намагається втягнути в цю війну ще й Злучені Держави. І таке робиться, пише „Правда", проти потуги, яка помесла найбільші тягарі й жертви в перемозі над Гітлером. При кінці „Правда" ще нагадує, що промова Чорчила не була принято прихильно в Вашингтоні, ні в Лондоні.

ВІДЛОЖЕНО НАРАДИ.

Верховний Совет збереться на наради один день пізніше. Як причину подано, що треба дати нагоду прибути делеґатам з найдальших сторін.

РАДІО ТЕЖ ПРОТИ ЧОРЧИЛА.

Обговорюючи положення в Греції й намагання чужої сили, себто Британії, здусити там вільний вислів населення при виборах, советське радіо, напало ще і на Чорчила, як того що стоїть на чолі реакційних сил, що хотілиб усюди завести недемократичні режіми з гнетом і корупцією.

ЧОГО РОСІЯ ХОЧЕ?

Так питають тепер в Англії: звичайні люди, політики, ґазети. Американські кореспонденти, що про це звідомляють, пишуть, що ціла Англія таки дійсно потрясена поступками Росії й бачить наглядно, що відносини між Великою Британією і Советським Союзом стають з кожним днем щораз гірші. Питають: Чому Росія не забирає своїх військ з Ірану? Чому навіть не відповідає на британську ноту в тій справі, яка то проволока вже виводить уряд з рівноваги. Чи держання советського війська в різних краях проти волі населення, питають далі, не є тим самим поступованням, яким було поступовання Гітлера? Чому Совети забрали з Манджурії воєнну добичу, повивозивши всі фабричні знаряддя? Чому большевізують Німеччину?

ЧОРЧИЛ І БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД.

На інтерпеляцію в парляменті щодо промови Чорчила в Фултон, Мізурі, британський премієр Атлі відповів, що Чорчил говорив як приватна людина в чужім краю, а зміст його промови не був поданий до відома уряду, ні британського представника в Злучених Державах.

ЧОРЧИЛ І НАРІД.

Американські кореспонденти стверджують, що щоб не сказав британський уряд про промову Чорчила в Злучених Державах, а так дійсно є, що Чорчил сказав те, що є в серцю британців.

ПРОТИ ІМПЕРІЇ.

В Британії розуміють советські атаки на промову Чорчила в той спосіб, що це властиво не так атаки на Чорчила, а більше на британську імперію, яку Совети хочуть знищити.

УГОДА ЩОДО МАНДЖУРІЇ.

Два китайські ґенерали, що представляють уряд в Чункінгу та комуністів, погодились, що ті території, що є звільнені в Манджурії спід Советів, будуть під управою Екзекутиви, що урядує в Пейпінгу для справ перемиря. Тепер питання, чи комуністи можуть контролювати в Манджурії комуністичні сили, що бунтуються.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЧОМУ ОПИНИЛИСЯ НА СКИТАЛЬЩИНІ?

Ми, американські українці, звідси не визволимо України. Це може і мусить зробити сам український нарід в Европі. Ми теж звідси не можемо казати українському народови, хоч і з нього походимо, який він має обрати собі лад, ні в якому союзі йому бути, і з ким. І не можемо йому звідси дораджувати покидати рідну землю і втікати. Та як хто втік перед терором совєтської влади, то й не можемо взивати його назад вертати. Про такі речі повинні рішати українці там на місці, в Европі. Зате ми можемо звідси свобідно помагати матеріяльно чи політично українському народови в нещастю, як він голодує, чи як є переслідуваний. Це й робимо.

Тепер маємо до діла головно з проблемою українських скитальців. Вони є для нас частиною українського народу. І то такою, яка вже перейшла окупантське пекло на рідній землі й з цього пекла втікла, чи будучи на примусових німецьких роботах тепер позбулась гітлерівського тоталітаризму, а не хоче іти під сталінський. До скитальців маємо хоч якийсь доступ і можемо пізнати, хто вони. Є і певні можливости їх ратування і вигляди, що можливо врятується хоч частину свідомої й патріотичної верстви українського народу, хоч не знаємо, чи так станеться. Але боронити треба і помагати треба. Так думаємо.

Ось тої простої справи, як знаємо, не хоче дехто якслід зрозуміти. Баламуту в цю просту проблему не внесли в наше громадянство комуністи, бо вони не входять у нас в рахубу, ні з американського, ні з українського боку. Вони є в нашому розумінню на службі Сталіна. Зате баламуту внесли у самих початках орґанізування акції допомоги скитальцям ті одиниці, що їх має репрезентувати нюйорський „Громадський Голос".

Пригадуємо собі, що цей часопис заповідав при своїй появі, що він є чимсь подібним до старокраєвого „Громадського Голосу". Ось той старокраєвий „Громадський Голос" опинився тепер між скитальцями в Европі, коли іде про його найвизначніших представників. А отсе його редактор відзивається тепер до американських українців, вказуючи їм те, що принесла Україні гітлерівська неволя, як теж і сталінська. Виясняє, чому він і йому подібні опинились на скитальщині й каже, що тоталітаризм — гітлерівський і сталінський — це прокляття людства. Він пригадує нам уже добре відомі речі, як гуляло НКВД, як Совєти заняли Галичину, та як тепер у „визволеній" Галичині чути вже по містах і у Львові більше московської мови, як української. Він стверджує безсумнівну правду всього українського народу по обидвах боках Збруча, а саме те, що цей нарід хоче свого свобідного самовизначення, щоби зажити у вільній демократії — політичній і соціяльній.

Усе те, як всі знаємо, не є для нас нічим новим. Те ми тут постійно говоримо, про це постійно пишемо. Коли-ж друкуємо це нове письмо з скитальщини, то на те що може воно промовить ще до декого, що похитнувся, що завагався, що в добрій вірі помилився. Нині нам кожна одиниця дорога. Нині нам треба одного великого спільного фронту оборони нещасних наших братів і сестер. Хто від нього відступив, ще може чесно направити помилку.

Перешкоди в праці конґресу

Треба погодитися з думкою, що праця конґресу не може бути видатнішою, просто з технічних причин, хоч загал домагається більшої активности. Теперішня структура конґресу *наладнана була ще в 1893* році. Від того часу зайшли радикальніші зміни в настрою цілого громадянства, прийшла велитенська відповідальність федерального уряду, прийшли нові винаходи в техніці, які впливають на працю конґресу, а структура його тасама, що була перед 50 роками.

Візьмім лише такий приклад: у палаті репрезентантів є 435 членів. При відкриванню засідання треба провірити, кого бракує, отже читають список, або як це називають переводять „рол кол". На перечитання імен конґресменів треба 45 мінут часу. За час нарад останньої сесії читано список 381 раз, а це забрало 12,645 мінут часу. Коли взяти під увагу, що законодатний день праці триває 5 годин, то на читання катальоґу витрачено 42 днів. Колиб так завести електричний прилад, щоб кожний конгресмен потиснув ґузик, коли приходить на своє місце, то кілька мінут часу вистарчить на провірку, кілько конґресменів нема на салі.

Уже цей приклад показує, як перестаріла технічна система нарад вашингтонського конґресу. Це спонукало остаточно провідних конґресменів до застанови. Вибрано 12-членну комісію для перевірки перестарілих метод і для підготови пляну перебудови конґресу для успішнішої праці. Край розростається, тисячі справ накопичується, члени конґресу перепрацьовані, а справи неполагоджені. Не диво, що прихильники тоталітаризму мають ґрунт до аґітації, що демократична система не відповідає теперішньому часови і вони хочуть ввести диктатуру.

Крім стародавної структури конґрес має ще „почуття нижчости". Внаслідок демаґоґічних гасел конґрес дуже вважає на це, щоб не збільшати видатки на свою працю. Колиб так порівнати працю конґресменів з працею екзекутивних урядовців у підприємствах або в робітничих юніях, то конґресмени, при одночасній своїй відповідальности, мають розмірно невелику платню. Додати до цього, що нема помічних сил, як секретарів, та канцелярійних службовиків, то тоді дасться зрозуміти, чому конґресмен не може сповняти своєї праці якслід. Він не має кого післати до бібліотеки, переглянути давні закони, давні промови конґресменів, вистудіювати справу, про яку має рішати і мусить самий собі з цим давати раду. А щож говорити про пізнання відносин у чужих краях, про які тепер мова кожного дня? Отже така ощадність стає наділі витратністю. Коли взяти під увагу видатки одного лише екзекутивного Бюра для Індіянських справ, то воно само коштує більше, ніж цілий конґрес!

І саме тому конґрес з одного боку не може бути такий самостійний, як цього вимагає справа, бо мусить приймати нераз справи так, як їх предкладає котренебудь екзекутивне бюро. З другого боку, коли конґрес хоче бути самостійним, то мусить просто саботувати справу, щоб його члени мали час приготовити якийсь законопроєкт. А додати до цього ще велику кількість комісій, з яких деякі виконують тусаму роботу, що й інші, тоді можна приблизно зрозуміти, чому реформа структури і способів праці конґресу являється конечною в часі „атомової сили".

Західна Україна за залізною стіною

(Ці інформації подав **Матвій Стахів,** довголітній редактор львівського **„Громадського Голосу",** що до вибуху Другої Світової Війни був кореспондентом скрентонської „Народної Волі", з якої отсе передруковуємо. Він тепер перебуває на скитальщині в Західній Европі).

Семий рік уже минає, як українська іміґрація відтята від рідного краю. Перед вибухом війни Німеччини проти Польщі був звязок із рідним краєм також уже нелегкий. Із Придніпрянщиною був можливий звязок тільки в рідких випадках, і дуже скупо. Із Західної України в останніх двох роках перед війною також було трудно написати просто з краю **усю правду,** бо тодішний польський реакційний уряд, що орієнтувався на Гітлерову моду, запровадив був тяжку цензуру листів закордон, і як хтось бувби зловлений на тім, що писав таку правду, яка була небезпечна для уряду, міг підпасти під тяжку кару. Але всетаки, в Західній Україні були **незалежні часописи,** які могли хоч частинно подавати образ життя та бажань народу. А дальше, можна було перейти Карпати, і з Чехословаччини написати в Америку всю правду. Так, між іншим від часу до часу робив я, як кореспондент Народної Волі та подавав цим способом її читачам правдиві вісті з краю.

Наслідком перервання чи навіть попереднього ослаблення звязків із рідним краєм, мала ширше поле до попису **пропаганда,** тобто ширення бажаних думок без огляду на правду. З одного боку гурт збаламучених Москвою людей пропаґував думку, що нібито в Совєтському Союзі істнує найкращий політичний і господарський лад, а з другого боку також пропаґанду ширили люди, задурманені гітлерівським Берліном. Одні й другі представляли справу так, що то за ними... **„ввесь край".** В дійсності край у величезній більшості був рішуче **за політичну та господарську демократію,** тобто за свободу й гідність кожної особи, без огляду на її уродження, національну й релігійну приналежність, за свобідне право кожної нації на її самовизначення, й за усунення приватого й державного господарського визиску людської праці.

Коли хтось і добачував ґрупи поклонників тоталітарної диктатури в краю, то він помилявся щодо їх дійсної сили й впливу. Це була тільки піна на глибокій воді. Народня маса була тією піною незачіплена.

Ще перед вибухом війни всі українські політичні демократичні ґрупи створили були консолідацію й виступили рішуче **проти всякого тоталітаризму.** Це були як українські соціялісти-радикали, так і національні демократи та обі католицькі ґрупи (львівська й станиславівська). Зокрема, вони рішуче відкинули всяку воєнну аґресію Гітлера.

Колиж Молотов і Ріббентроп створили дружню спілку, і Гітлер міг беспечно напасти на Польщу, Польща не могла довго видержати, тим паче, що вже сімнацятого дня війни совєтські війська заатакували зо сходу польську армію. Взята у два вогні польська армія зломилася дуже скоро. Тоді то наступив **між Гітлером і Сталіном поділ Польщі, з тим застереженням,** що оба вони проголосили згідно, що **тільки вони мають право рішати про долю цих земель.**

Тим способом 17. вересня став Совєтський Союз займати Західну Україну. **Вже 22. вересня, 1939, був забраний Львів.**

Сконсолідована українська демократія була поставлена в нову ситуацію — примусову. Треба було зробити все, щоб у тій ситуації, коли український народ позбавлений права самовизначення, всеж таки була як найменша шкода. Треба було **усунути всякі можливості зачіпки.** Йшло про те, щоб совєтська влада не мала ніякої формальної підстави до кривавого терору супроти українського населення Західної України. Тому то Консолідаційний Комітет Українських Демократичних Партій ще перед зайняттям Львова совєтською армією ухвалив, що всі партії припиняють під совєтською владою свою діяльність, та доручають своїм членам, не зрікаючись і не ганьблячись демократичних засад, взяти **позитивну участь в культурнім і господарськім будівництві країни.** Всякий саботаж, шкідництво і т. п. відкидалось рішуче.

Цю постанову проголошено й повідомлено про це совєтську окупаційну армію.

Таке становище зайняли, як зазначено вже вище, українські соціялісти-радикали, національні демократи (УНДО) та обі католицькі групи. Йшло про те, щоб совєтська влада не мала ніякої притоки розпочинати масовий терор в Західній Україні. Крім того велика частина національних демократів вірила, чи хотіла вірити, що совєтська влада, зайнявши таку велику нову територію, дещо поступиться, коли знайде таке льояльне становище українського народу на цих землях.

Само собою, члени комуністичної партії Західної України з ентузіязмом вітали совєтську владу, й думали, що вони будуть мати владу. З приходом совєтської армії потворили вони всюди революційні комітети та „перебірали владу" на місцях. Усюди висіли їхні написи із шумними привітальними кличами.

Але все те не мало для совєтської влади ніякого значення. Апарат диктатури — НКВД — негайно став ділати по свому: Наперед розігнано й заборонено всі „Ревкоми". Опісля зараз на другий день після приходу армії **приступлено до арештів членів Головної Управи УСРП та її повітових управ на Покутті й Поділі.** Ці арешти поширювалися з кожним днем. Тільки той мав щастя, хто не попав припадком у руки НКВД. Треба було всяко скриватися та втікати у глухі кути. За членами Української Соціялістично-Радикальної Партії арештовано членів УНДО, і католицьких ґруп та соціял-демократів. Одних томлено у різних московських тюрмах, других опісля розстріляно.

Вислід тієї акції НКВД був такий: Заслано до концентраційних таборів 10 членів Головної Управи УСРП, між ними відомого селянського діяча посла Андрія Гривнака, що був свого часу в Америці. **Застрілено послів УСРП — Миколу Рогуцького та Семена Жука,** активного члена Головної Ради „Каменярів" **Василя Ґеника,** знаного ученого економіста **д-ра Карла Коберського, а наслідком терору померли — дружина голови УСРП Макуха та сенатор УСРП Іван Бондарук. Вивезено на північні сніги тисячі активних селян і робітників, у тому коло 200 активних місцевих діячів УСРП.** Споміж членів Головної Управи УСДП арештовано й вивезено до концентраційних таборів 4 членів, з яких три померли, **в тому учений соціольоґ професор університету д-р Володимир Старосольський.** Арештовано багато членів ЦК УНДО, між ними посла **д-ра Дмитра Левицького, д-ра Костя Левицького й інших.**

Підкреслюю, що всі ті арешти й розстріли були абсолютно безпідставні, бо переведені в перших днях, після славної „амнестії" для цілої Західної України.

Не поминено притім також комуністів із Західної України. Арештовано зараз на початку кількох членів ЦК комуністичної партії, у тому жида **Людвика Розенберга,** під замітом... українського *націоналізму.* **Взагалі, місцевих комуністів, крім двох, не допущено до ніяких урядових місць,** їх навіть **не прийнято в члени КП(б)У,** а всі рішальні місця обсаджено не місцевими людьми. **Навіть посадників міст і містечок спроваджувано зо сходу.**

Завершено хвилю тих арештів масовими арештами при кінці 1940, коли **арештовано понад 10,000 осіб, з яких більшість розстріляно без суду, у самому Львові понад 2,000.**

Не диво, що після перших місяців такого способу влади зникла всяка, хоч невелика ґрупа комуністичних симпатиків, як піна з води. Я мав нагоду говорити з переконаними комуністами, які мені заявляли що **такого** комунізму вони не хотіли й не хочуть, **бо це властиво фашизм,** помальований на інший колір. Вони осталися, щоправда, комуністами, але европейськими, отже стали противниками тієї системи диктатури бюрократії тоталітарної держави.

На зміну совєтській тоталітарній диктатурі прийшла з війною **гітлерівська тоталітарна диктатура.** Вона взялась також відразу, на другий день свого приходу, до масового терору. При помочі своїх аґентів **убила ще у червні, 1941, понад 3,000 людей у Галичині.** Розстріляно ґестаповцями члена Голвної Управи УСРП письменника **Василя Костинюка і ще двох членів.** Тяжко побито й арештовано колишнього редактора Народної Волі, **Миколу Репена, та ще трьох членів Головної Управи УСРП.**

Уже ці перші кроки німецьких націстів на Західній Україні відразу показали їхню справжню природу. Й тому і друга піна — невеличка ґрупа симпатиків націзму — розлетілась зовсім у перших місяцях німецької влади. А дальше, народ ставав муром проти кольоніяльної влади, муром погорди й впертого опору.

Тепер вже відомо з процесу в Нірнберґу, що **Гітлер і Ґестапо мали плян вигубити коло 30 міліонів українців і білорусів,** щоб таким чином зробити місце німецькій кольонізації. За той час всетаки німці-націсти вспіли знищити сотні **тисяч** українського народу, попалити села й містечка, понищити наші культурні памятки, **щоб** зробити нас більш податними пастухами німецької худоби.

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

6)

Власне, німецький сотник з паризького „ґестапо", куди мене запровадили, таксамо не мав до французів ніякого довіря. Він наказав своїм співробітникам позносити всі папери про мою особу та вчинив мені довгий допит. І тут я мав нагоду переконатися, який я й справді „небеспечний" та й „значний" чоловік: з чотирьох, чи й з пяти відділів позносили урядовці панові „гавптманові" (тут таксамо урядував „гавптман") папери, які мене торкалися та поклали їх перед ним на столі.

Дійсно, стільки людей мало час і гроші шпицлювати за моєю скромною особою, а легковірна, чи може й зловірна поліція все те списувала. Дванадцять років жив я у Франції, майже два роки пробув у таборі, щоб з уст німецького „ґестаповця" довідатись, нарешті, в чому річ?...

Пан „гавптман" запропонував і мені сісти, а навколо посідали урядовці в уніформах, наче собаки навколо загнаного зайця.

— Ви виступали проти німецької армії як партизан в Україні, в 1918 року?! — крикнув пан „гавптман" гнівно й грізно.

Я почув, що вже й „часточка" Б. була в паперах.

— Я служив тільки в реґулярних військових частинах в Україні, а докладніше, як що бажаєте, то в війську б. гетьмана П. Скоропадського до листопадової революції 1918 р., а від листопада того року впродовж двох літ у складі української республиканської армії, як особистий адютант Головного Отамана, отже, я завжди був у правильній армії, ніколи в партизанах... — таксамо поважно й гнівно відповідаю йому.

— То не була армія, а бандити, які стріляли нам у спину, як ми билися з большевиками та визволяли вас!... — бє пан „гавптман" кулаком по столі.

— Так кажуть наші вороги, большевики, а ми були реґулярною армією... — стараюсь не піддатися образливому наклепові „ґестаповця".

— Алеж ви виступали проти нас?... — нервується пан „гавптман".

— Ми не виступали проти німців, а проти тих, хто був ворогом української незалежности, байдуже, чи він німець, москаль, чи українець... — пояснюю.

Він нахилив голову в папери, надумуючись.

— А як ви це все доведете?... — питає.

— Поперше, маю на це папери й особисті посвідчення, а подруге, цього я й доводити не потребую, бо воно вже давно зафіксоване в книжках і документах історичних. Крім того, маю тисячі свідків — старшин нашої армії та діячів нашого визволення. Врешті, це мусілоб стояти в паперах, як що їх маєте від французької поліції, бо може вона й правду записала, як що трудилась над тим моїм „життеписом" цілих дванадцять років... — кажу німцеві.

Він почав перекидати в паперах і щось мусів найти, бо довго читав у них та все кивав головою.

— Не розумію... Тут багато наплутано... Ви большевик?... — як з мосту, підносячи на мене очі, але спокійно й навіть лагідно питає „ґестаповець", наче він мене питав, чи я обідав у той день.

Я щиро засміявся.

— Чому ви смієтесь?... — питає здивований.

— Бо, бачите, — відповідаю, — як що французька поліція слухає польських і українських телепнів та без ніякої перевірки записує на мій рахунок їхні бредні, то це мене не дивує: французи з поляками союзники, вільно їм пошитися в дурні одночасно, але щоб німецька поліція списувала ті фантазії, то це вже смішно...

— Чому ви думаєте, що це на підставі польських і українських доносів?

— Бо це точка в точку те, що мені „прилатали" поляки на пораду наших польонофілів, висилаючи з Польщі, в грудні 1928 р.

— То ви були вислані з Польщі?...— сильно вражений питає він.

— Авжеж, а від поляків це перейшло до французів. Там ще є чимало й інших „фактів", але то всі така правда, як би я сказав, що ви оженені з Клеопатрою, єгипетською королевою, що жила тому кілька тисяч років...

Пан „гавптман" дискретно всміхнувся, але його підлеглі щиро й хором зареготали, як це німці вміють.

— Отже, я вам вірю, — каже німець споважнівши, — ви український старшина й я не маю підстав не вірити вам. В цих паперах нічого фактичного нема, а в більшости на вас доносять ваші-ж земляки. З таким самим успіхом ви моглиб і на них донести. Але я вважаю, що правдивість своїх зізнань ви доведете найкраще, як підете служити до нас. Ви вмієте кілька мов, а нам такі люди потрібні. Ви б. старшина російської армії, а в нас багато росіян працює. Тільки я вас попрошу підписати мені маленьке зобовязання, яке дотримати вам не буде важко...

І він піднявся, а за ним і решта, як по команді. А хвилин через десять приніс мені до підпису „врочисту декларацію", що я під словом чести обіцяю „нігде й ні при яких обставинах, ні критикою, ні оголошенням не розголошувати того, що мені відоме про факти й події з перебування німців в Україні в 1918 р."

Звичайно, мені нічого іншого не лишалось, як підписати".

(Дальше буде).

РАТУЙМО БРАТІВ ЛЕМКІВ!

До Злученого Українського Американського Допомогового Комітету надіслано оригінального листа з Лемківщини під Польщею в якому сказано:

Лося дня 31. січня 1946.

Дорогі Браття Лемки Американські!

Сердечне поздоровлення пересилаємо Вам, ми лемки, котрі ще лишилися в Польщі на рідній землі. Доносимо Вам, що поводження наше страшне і розпачливе, здається, що вибила нам остання година руським лемкам, не тільки яко народу, але кождому з нас грозить катастрофа і ніхто не знає, чи пережие ту трагедію.

Річ в тім, що на підставі умови між урядом Польщі і урядом СССР про евакуацію українців з Польщі в СССР, настала річ страшна і несподівана, бо майже всі переселенці, по пережиттю одного літа на колгоспах за Збручем, в осени всі утікають назад к польській границі і волять ту згинути чи то з голоду чи від кулі НКВД, а назад за Збруч до колгоспів не повернуть!

Деяким з тих втікачів удалось передістатись через границю назад до Польщі і повернули до свого села. Суть між ними такі, що рік тому охотно поїхали і других намовляли до виїзду в СССР, тепер зруйновані без хат, бо хати їх або розвалені, або заняті через поляків, оповідають страшні річи про життя в Сов. Союзі. Утікають звідтам люди виховані на комуністичній літературі „Американського Лемко Союза", як Рогоц Василь з Лося, (брата його німці розстріляли за належання до партії комуністичної), Івашків Володимир, котрого депортовано з Канади за комунізм і много інших і стверджують, що те, що голосить комуністична пропаганда, [illegible] бо там для культурного чоловіка, котрий вихований в Европі, життя нема.

Повернуло кілька родин до Радоцини, до Рихвалду, до Солотвин і Розділя, де один з нужди і роспуки повісився.

Не будемо подрібно життя в СССР описувати, бо на те нема місця, тілько коротко стверджуємо, що то не вибрик кількох людей або одної околиці, бо втічуть майже всі переселенці, лемки як і холмщаки, втічуть зі всіх околиць від Одеси, Херсоня, Дніпропетровська, Сталіна, Кировограду, Полтави і Далеких Сум. Втічуть пішо, тягнучи за собою коляси з дітьми і перинами, втічуть возами, запряженими коровами, самі за возом босо по замерзлій землі змірюють українські степи майже тисячу кільометрів від Дніпра по Сян. Отжеж то не вибрик кількох людей, то трагедія народу.

Не правдиві всі оправдання, що там тяжке життя з причини війни. То пише очевидець, що жив там шість місяців, видів всьо на власні очи, працював в колгоспі, їздив в Київ, совнарком, яко делегат і переконався, що там всі на людську нужду глухі і сліпі!

Тепер польські власти, хоч умова про переселення говорить про „добровільне переселення", готується з весною в місяці марті викинути всіх примусово, так тих. що ще зістатися, як тих, що вже з відтам повернули. На доказ того долучуємо витинок з газети „Дзеннік Польскі" ч. 25 з дня 26. січня 1946.

Були вже такі випадки: примiром, викинули Висову так, що людей вязали до возів як баранів і везли до стації Горлиці. А також брали хорих людей, котрі на возах умирали. Забирали жінки, що на возах родили діти. Були випадки, що хліб в печі зістав не допечений а людей забрали голодних.

Коло Сянока видали всіх, як не хотіли виходити зі своїх хат, то палили цілі села зі всім добутком. Старих лапали, а молодіж вся утікає в ліси.

Тож звертаємось до Вас дорогі Браття, ратуйте нас! — Ви живете у вільній країні, маєте доступ до ріжних урядів, просимо дуже вишліть делегацію, щоби нас не викидали з наших нужденних хат, так тих, що ще зісталися до того часу, як і тих, що повернули з СССР.

Просимо Вас горячо! — Ратуйте нас, бо у нас ратунку нема! Бо так власти польські як і советські суть за те, щоби нас видалити, а то для нас смерть! Подайте до англійських газет про нашу трагедію, може зворушить, і нехай знає культурний світ, яку нагороду дістали лемки за кров пролиту своїх героїв, розстріляних через німців і добровольців червоної армії.

Можеби Ви там удалися в делегації до заграничних консулів н. пр. Швеції, Швайцарії, а може і до польського консуля зробити протест. Просимо ще раз, ратуйте скоро, щоби не було запізно, в марті рішається наша судьба.

Надміняємо, що еслиби вже не було ратунку і поляки викинуть нас, можеби нас Чехословакія приняла, бо про життя в СССР треба нам забути! А можеби в Канаді знайшлось для нас місце, бо зазначуємо ще раз, що в СССР і на їх землях нема і не буде для нас життя. Порозумійтесь разом з якими знатнішими людьми та робіть що тільки можливе, щоби нас ратувати, бо пропадемо.

Зістаємо з надією на Бога і на Вас.

В згаданій газеті Дзеннік Польскі з дня 26. січня 1946 р. подана така новинка:

„Всі українці мають забратися з Польщі.

Об. Бернарж (Головний представник Уряду Р. П. в Люблині для справ репатріяції) ствердив, що певне число українців передістається до Польщі з репатріяційними транспортами, а це піддержує конечність ствердити перед репатріяцією не тільки **горожанство,** але і **національність.**

Українські націоналісти користають з репатріяції поляків, щоби схоронитися перед радянською справедливістю і провадити революцію на терені польськім. Об. Беднарж ствердив, що **всі українці мусять забратися з Польщі,** а евакуації до Советів противляться лише українські фашисти та бандити, які скриваються в лісах і баламутять спокійну людність східних повітів.

Дотепер, з обнятих умовою евакуації 543,876 осіб української народности, евакуовано вже з Польщі 311,491 осіб або 60 відсотків всіх призначених до евакуації".

* * *

З наведеного виходить ясно, що виміна населення не відбувається на добровільній згоді самого населення, як це проголошено в пресі, але з примусу.

Ці матеріяли передані нашому урядови в Вашингтоні.

Закликаємо усіх наших братів лемків внести скаргу до нашого уряду в Вашингтоні, організувати негайну поміч своїм братам та протестувати проти нарушення їх права власности.

Щераз прохаємо наш загал пересилати усі відомости про події в краю чи в поодиноких таборах скитальців якнайскорше до відділу Правної Оборони Скитальців на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет.

Метода влади — як дві каплі води....

Таким чином народ наш у краю утвердився у своїх думках, про те, що **всякий тоталітаризм — це прокляття людства. Що всяка система терору,** в імя чого вона не робиласяб, однаково нищить народи, і то **найсвідомішу їхню верству селян, робітників, інтелігенцію.** Він остаточно переконався, що **всяка чужа влада** — шкідлива і безсердечна для потреб народу. **І тому народ хоче одного: свого свобідного самовизначення, щоб зажити у вільній демократії — політичній і соціяльній.**

Це загальна воля й загальна туга всього українського народу —, **по обох боках Збруча.**

Розмови з нашими робітниками з Придніпрянщини не лишають у цьому ніякого сумніву також.

Але не тільки в українців є ця туга за дійсною демократією. **Також москалі, коли було розмовитися з ними щиро, як що вони не агенти НКВД, також рішуче відкидають цю тоталітарну диктатуру бюрократії.** Поза тим апаратом диктатури в Совєтськім Союзі не хоче й не терпить ніхто: ні українці, ні москалі, ні жиди, ні грузини, ні інші національні групи.

Тепер прийшла советська влада знову на Західну Україну. Дехто навіть тішиться з того, бо це мовляв — національний здобуток, що виселюють поляків до Польщі. Цей факт дійсно правдивий. **Але в Америці цього мабуть не знають, що советська влада на місце поляків присилає на Західну Україну москалів,** щоб таким чином зробити нову мішанину, й раз на все... „розвязати" національне питання, так як це робив Гітлер з поляками й українцями. **Уже сьогодні у Львові й інших містах в Галичині чути більше московської мови, як української.**

Усе те тим більше переконує наш народ у тім, що його думки правильні: право самовизначення повинно бути не мертвою буквою на папері карти Обєднаних Держав, але живою практикою. Тоді щезне ще й третя піна зо світу: крутійство великими словами про демократію, а настане мир між людьми й народами.

СПИС ЖЕРТВОДАВЦІВ

У ДОПОВНЕННЮ ФІНАНСОВОГО ЗВІТУ ЗЛУЧЕНОГО УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

(ЗА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ 1945)

Мекіс Ракс, Па. Укр. Доп. Ком. при укр. гр.-кат. церкві збірка зложили: по $50: І. Кіналь; по $10: о. В. Левицький, І. Кисіль; по $5: П. Хап, С. Мельник, Н. Лишак, П. Канар, Ф. Уляновський; по $3: А. Мельник, К. Пукас; по $2: М. Киселиця, М. Лабека, В. Маціринський, о. П. Понятишин, Н. де Анґельос; по $1: Е. Шабат, М. Кузма, М. Комарницький, М. Симик, Р. Кузбіда, Л. Зап, М. Затморський, Г. Затморський, М. Лабека, А. Кап, Ю. Мельник, І. Сагар, Е. Замелен, Е. Ґудзік, К. Кузбіда, М. Киселиця, М. Фечиця, М. Мадяр, Л. Киселиця, Т. Киселиця, Е. Киселиця, Р. Замален, І. Масляний, Г. Патрика, К. Петрович, о. М. Киндій, К. де Анґелес, А. Клеч, С. Темис, К. Рем, Т. Тамсон, К. Тамсон, П. Ільницький, А. Бок, І. Федора, Н. Чупко, А. Мудрик, п-ні Влагович, М. Довлат, С. Мужик, О. Мудрик, п-ні Спак, О. Спак, А. Вишатицька, А. Мудрик, М. Спюк, Р. Рутас; по 50 ц.: М. Цап, М. Мудрик, В. Караман, А. Спюк, Л. Ластомірська.

Вунсакет, Р. Ай. Збірка підчас обіду заходом Сестр. Преч. Діви Марії при укр. прав. церкві. Зложили по 2 дол., о. П. Білон, Р. Борис, П. Гук, М. Вецал, М. Чагарин, М. Кузів, О. Косюк; по 1 дол.: М. Кінаш, П. Королишин, М. Сороката, Т. Паньків, А. Квасниця, А. Карась, І. Туз, Е. Мостецька, М. Заяць, О. Сороката, А. Пророчок, А. Коцюба, Й. Коцюба, І. Стойко, К. Альбрехт, М. Малей, О. Малей, К. Лаба, М. Яцишин, А. Чубай, А. Зелененька.

Шікаго, Ілл. Укр. прав. церква св. Володимира з нагоди Лист. Свята збірка (звіт за листопад). Зложили по $50: Укр. Прав. Гром. св. Володимира; по $25: о. П. Галицький, родина М. Риза, Віктор Мегаль; по $20: Олександер Штогрин; по $15: Вол. Коцовський і Тов. ім. О. Басарабової, від. 10 Зол. Хр.; по $10: М. Слижук, С. Шавалюк, П. Горечко, К. Гавлічинський, І. Паланичка, Дм. Медицький з Толідо, О.; по $5: Г. Семочко, І. Лащук, І. Стефанюк, Л. Доменчук, А. Накутний, С. Ревак, Н. Ґудз, О. Кликун, А. Ярмій, Д. Дякун, О. Юрченко, проф. А. А. Грановський, П. Марцінів, М. Горний, Г. Нечай, М. Польовий, І. Кулинич, Н. Запухляк, В. Шкугра, П. Карський, І. Шмігельський, А. Тимчук, І. Кравс, А. Шостак, Н. Панасюк, І. Дацьків, А. Гайович, М. Березовська; по $3: Ф. Тобак, Медзяк, І. Іськів, Т. Маник, М. Марчук, С. Джоман, Л. Доменчук, М. Міштурак, А. Мостовий; по $2: Н. Джоман, Д. Забяк, С. Божан, С. Олійник, О. Коцовський, Германович, Шевчук, М. Коцовська, П. Сенків, А. Кіняк, М. Швабінська, Д. Шостак, А. Стройнська, А. Ґлух, О. Меґас, Т. Ґловський, А. Вуйцік, Я. Ґладій, І. Мостовий, Й. Рад; по $1: І. Дубик, К. Кущак, І. Сеньків, Л. Риза, С. Кулич, С. Коцовська, О. Кукла, Семенюк, Мельничук, Січевський, В. Древніцький, Павлюк, І. Данилюк, А. Топоровська.

Балтімор, Мд. Укр. гр. кат. церква св. Петра і Павла $10; збірка $14; А. Корчинський $5.

Дюкейн, Па. Від. 17 У. Н. Союзу збірка. Зложили по $1: Філевич, Ф. Сарис, Н. Шаффон, Р. Плечій, Сидорович; по 50 ц.: Д. Максимчак, п-ні Максимчак.

Стемфорд, Конн. Збірку зложили: У. А. Г. Клюб $10; по $5: С. Панасюк, М. Панасюк; дрібними $22.50.

Оборн, Н. Й. Зложили: збірка від. 283 УНС. $36; по $10: О. Горбаль, Т. Ждан; по $5: В. Чеканський, І. Король, М. Грубий; П. Пишняк $4; А. Бриндяк $2.

Пітсбург, Па.: Тов. Перемишль, від. У. Н. Помочі $100; по $10: Василь Шабатура, о. П. Желехівський, Ф. Ясновський; по $5: М. Хандога, П. Буртик.

Ембридж, Па. На ювилейнім святі У. Н. Помочі зложили по $10: від. 13 УНП., від. 22 УНП., від. 108 УНП., від. 130 УНП.; по $5: О. С. Голутяк, М. Дуткевич; по $2: В. Хандога, М. Жук, М. Торик, Г. Лазар; по $1.50: С. Гонзяк, І. Мельник, А. Хошста; по $1: І. Карбінський, І. Бірців, А. Гонзяк, Д. Андрусишин, С. Дністрян, Г. Гусяк, Д. Гусяк, А. Бірців, Е. Сирко, А. Бек, Е. Затхий, М. Мидановська, С. Белий, В. Крук, В. Білий, Т. Ґебет, А. Скрибут, П. Голодин, Т. Грицик, Я. Лисяк, Л. Зазвірський, М. Венжовський, М. Липцан, П. Карбашевський, І. Волошин, С. Федицький, П. Паславський, М. Шибінський, Т. Опишків, С. Шаннайда, А. Ґадонська, М. Шведюк, С. Винярчик, Д. Ґерґа, Монастирська, М. Радвашанська, Й. Строк, І. Марчишин, А. Андрусишин, А. Біжик, І. Лицовський, Р. Кіфер, М. Скробут, М. Папічак, Я. Гомзяк, І. Бобак, Р. Ґренюс, А. Ґренюс, К. Кармазин, А. Ярош, І. Сухий; по 50 ц.: Гомзяк, А. Грицковян, К. Ґарбінська, К. Питула, М. Мошора, А. Уштан, В. Ясиницький, К. Ґадомська, І. Питула, Грицковян, М. Питула, Я. Яворський, І. Єреґа, І. Ґось ст.; дрібними $3.50.

На Листопадовім Святі в Ембридж, Па., зложили по $25: М. Шибінський; по $20: М. Жук; по $10: Й. Строк, Т. Ґебіт; по $5: Л. Зазвірський; Т. Грицик, Т. Лазоришин, М. Ґарбінський, Д. Андрусишин, М. Ощипок, І. Мельник, о. А. Дворакiвський, І. Дзерен, Й. Литвин, І. Ґось ст.; по $3: І. Ґарбінський; по $2: Я. Лисяк, І. Войтович, Р. Ґутман, С. Винярчик, М. Липцан, С. Білий, П. Карбашевський, А. Хлиста, В. Кміть, М. Венжовський; по $1.50: І. Марчишин; по $1: І. Бірців, С. Дністрян, І. Волошин, С. Шанайда, А. Бірик, К. Ґарбінська, М. Ґрупа; Н. Н. 50.

Конвенційні Проєкти

11)

СТ. ДЖОЗЕФ, МІ.

1. Відділ 355 У. Н. Союзу вважає, що пар. 89. статуту треба поправити так, щоб тестамент, якщо член його зробить, мав обовязуючу силу при записі посмертного.

2. Коли член втупить до У. Н. С., то його грамота повинна застерігати повну виплату посмертного зараз по отриманні грамоти, а не аж по 6 місяцях.

3. Видати такі грамоти, щоб у разі випадку Союз виплачував подвійно спадкоємцям члена.

С. Юркевич, предсідник;
П. Занько, секретар;
П. Рак, делегат.

—o—

12)

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Відділ 370, Тов. Любов, на місячних зборах, 17. лютого 1946 року, ухвалив такі проєкти:

1. Старі довголітні члени, як осягнуть 70 літ життя, повинні дістати безплатне продовження.

2. Принимати в члени мужчин до 60-го року, а жінок до 55-го року життя.

3. Відділ домагається, щоби головна каса Союзу оплачувала рент за галю для відбування зборів.

4. Урядники, а це предсідник і касієр домагаються заплати за труд в відділі.

5. Не змушувати членів, що роджені в старім краю оплачувати орган „Свободу".

П. Воляник, предсідник;
В. Колесник, касієр;
М. Сампара, секретар;
К. Марущак, делегат.

13)

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Дня 23. грудня 1945 р., на річнім мітінгу від. 369 У. Н. Союзу, члени ухвалили такі проєкти:

1. Щоб У. Н. Союз запровадив обезпечення, яке передбачалоб подвійну суму посмертного в разі виладку.

2. Щоби скасувати такі малі відділи, що не мають 25 членів, а знаходяться в таких місцевостях, де є великі відділи, та злучити ці малі відділи з великим відділом. Бо малий відділ замісць організувати нових членів, лучиться з таким самим малим відділом та вибирають делеґата і тим обтяжують У. Н. Союз непотрібними коштами.

І. Климишин, предс. і делегат;
С. Новацький, касієр;
М. Куба, секретар.

—o—

14)

БРУКЛИН, Н. Й.

На місячних зборах від. 293 У. Н. Союзу, 10. лютого, 1946, принято такі проєкти:

1. Зогляду, що життя загально подорожіло, а з тим і видатки звязані з працею секретарів по відділах і зогляду, що в теперішних відносинах менше членів являється на зборах, а секретарі мусять їздити за вкладками, тому трбеа доконче підвищити нагороду секретарям.

2. Членам, які є в У. Н. С. понад 10 років, а стараються про запомогу, признавати запомогу найменше $35.

3) Досі про стипендійну запомогу могли старатись лиш члени дорослі, як студенти чи студентки університету чи каледжу. Члени молодечого департаменту не мали того права. Тому, що нам іде про це, щоб якнайбільше придбати дітей і молоді до У. Н. Союзу, треба, щоб У. Н. Союз постарався за грамоти, на підставі яких і члени молодечих грамот моглиб діставати поміч в школах.

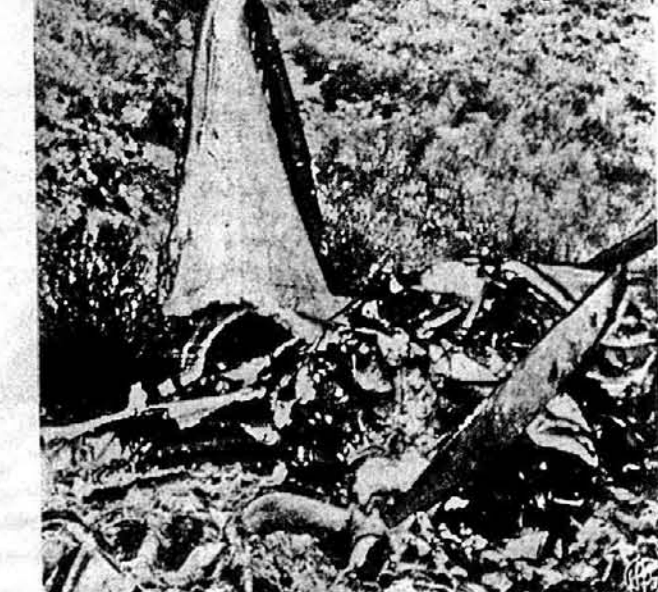
4. В справі видавництва „Свобода" є в теперішних часах одинокою трибуною вільної думки для українців, обовязком делеґатів 21. конвенції У. Н. Союзу є подбати про матеріяльне забезпечення того часопису. Того вимагає престіж У. Н. Союзу і американських українців. Щоб це перевести, треба підвищити вкладку для передплатників „Свободи" (найменше на 5 ц. місячно); а також старатись, щоб тут роджена молодь передплачувала і читала "Ukrainian Weekly".

5. Щоб „Свобода" як орган У. Н. Созу більше писала про Союзові справи, а головно вела пропаґаду за новими членами. Також булоб побажаним, щоб у „Свободі" подавати хоч загальні поучення, як асекурувати членів, особливо для нових секретарів відділів. Бо трапляється, що навіть людина, яка роки цілі є секретарем відділу, а не знає як асекурувати членів. Оце і причина, чому деякі відділи не проявляють належного розвитку.

6. Тому, що відділи самі оплачують льокаль на всякі зібрання, бажаним булоб, щоб У. Н. Союз покривав кошта пересилки розмету.

За уряд Бр. О. Николая, від. 293 У. Н. Союзу в Бруклині:

Іван Ластовецький, голова;
Анна Томашевська, касієрка;
Марія Демидчук, секретарка і делеґатка.

ТЕ, ЩО ОСТАЛОСЯ З ЛІТАКА І ПОДОРОЖНИХ. Це останки з літака, що розбився в горах Терра Бланка, недалеко Сан Дієго, Каліфорнія. Підчас катастрофи згинуло 27 осіб.

ПОШУКУЄМО 265 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

235)	Українська Правосл. Парохія, Менвил, Р. Ай.	$ 100.00
	Попередно проголошено	23,491.85
	Разом	$23,591.85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ОТАВА, ОНТ.

Українська артистка гостем генерального губернатора Канади.

Дня 25. лютого оба отавські денники принесли на своїх товариських сторінках на першім місці таку вістку:

„Пані Роберт Ріфорд і пані Любка Колесса прибули до Правительственної Палати на тимчасовий побут". В дійсности наша славна піяністка приїхала до Отави ще в пятницю, дня 22. лютого, щоби на запрошення Його Ексцеленції, графа Атлону, генерального губернатора Канади, і його дружини, Її Королівської Високости, принцеси Алис, перебути кінець тижня в роскішній палаті заступника Короля в парку Роклиф біля Отави. Офіційний автомобіль генерального губернатора, прикрашений на переді королівською короною, чекав біля залізничої стації, щоби завезти її до тої палати, що є загально відома під навою „Рідо Гол". Там у товаристві своїх достойних господарів та їх найближчого окруження Любка Колесса перебула три дні, які, як вона відтак вискавалась, остануть для неї незабутніми зогляду на виімково сердечну атмосферу, що її там окружала за весь час побуту.

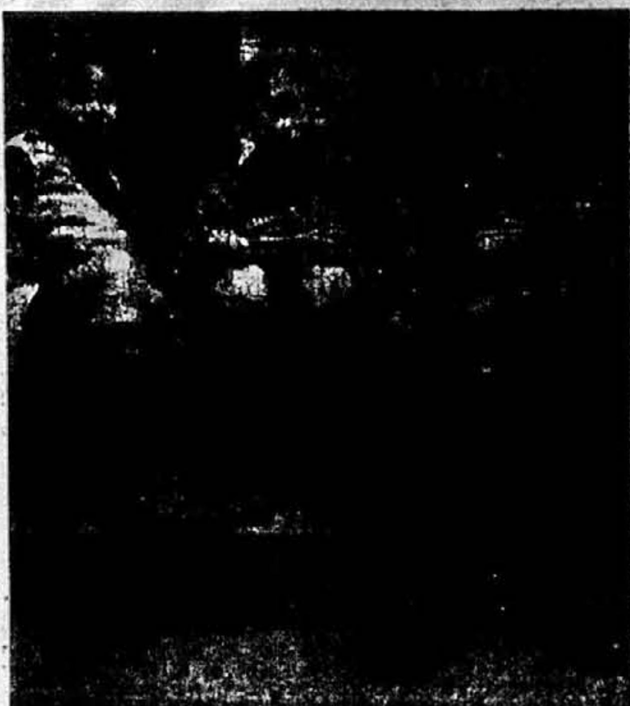
Візита Любки Колесси мала характер процальний, тому, що речинець служби графа Атлону, як представника Короля в Канаді, кінчиться упродовж найближчих тижнів і він вертає назад до Англії, відвідавши ще Вашингтон. Граф Атлону й його жена, королівська принцеса Алис, є великими любителями музики й здавна вже виявляли подив для артизму славної української піяністки, яку вони знають іще з її виступів у Лондоні та в інших европейських столицях. Вони показували Любці свою прихильність при кожній нагоді. І так, коли свого часу ставлено їй завдяки інтригам перешкоди в справі приїзду на перший концерт у Ню Йорку, принцеса Алис особисто інтервеніювала, щоб уможливити переїзд. Тоді, перед відїздом до Ню Йорку Любка Колесса перший раз перебула два дні в палаті генерального губернатора як гість його й принцеси Алис, про що була тоді згадка в „Свободі".

При кінці теперішних відвідин граф Атлону й принцеса Алис дарували нашій артистці на прощання свої фотографії з власноручними підписами й запросили її відвідати їх знову в Лондоні при найближчій нагоді. А в автомобілі, що відвіз її на стацію Любка найшла прекрасну китицю цвіток з оранжерії генерального губернатора.

Остання візита нашої української артистки в домі найвищого достойника домінії Канади й члена британської королівської сімї, (як відомо, граф Атлону є рідним братом британської королеви-вдовиці, Мері) та його королівської дружини Алис являеться не лише високою честю для самої артистки, але має теж окреме загальне значіння: в її особі та достойна пара пошанувала теж весь льояльний і патріотичний український загал у Канаді. Бо не треба забувати, що досі лише високі достойники Британської Імперії як Чорчил, Іден і Атлі, а з чужинців лише голови держав, як генерал де Гол або покійний президент Рузвелт, перебували як гості в палаті генерального губернатора. Споміж усіх артистів світової слави, що колинебудь відвідали столицю Канади, наша українська артистка Любка Колесса є одинокою, яку стрінуло це відзначення. Тож вістку про цю подію без сумніву приймуть із великим удоволенням всі українці, як у Канаді, так і в Злучених Державах.

(Б.)

Civilian Relief for Destitute

TOO BEAUTIFUL TO WEAR. That's the first reaction of these French boys, part of a group near Paris whose urgent need was met by the gift of 300 pairs of new shoes from the American Red Cross.

ДІТРОЙТ, МИШ.

З родинного ювилею на скитальців.

В неділю 10. лютого родина і знакомі Павла і Ксені Ващуків зробили для них несподіванку з нагоди 30-літного ювилею їх подружа. Пані А. Левкут привітала гарно ювилятів і припняла пані Ващук китицю як дарунок від У. Зол. Хреста, від. 14, якого членкою є шановна ювилятка.

Родина Ващуків це щирі патріоти(ніколи не жаліють часу чи гроша на народні ціли, а два їх сини Іван і Володимир служать при фльоті.

Найбільше старань доложили до успіху пані Остапенко (сваха), її донька і невістка А. Ващук.

При гарній і веселій забаві не забули присутні і за наших бідних і нещасливих скитальців і на заклик пані С. Федик зложили на їх поміч:

П. К. Ващук $5, Я. Чиж $2, а по $1: С. Левкут, П. Федик, А. Ващук, В. Остапенко, В. Чиж, С. Золінський, А. Кіхтан, Ч. Остапенко, Н. Н.

Разом $16. Гроші передлаи до місцевого У. Допомогового Комітету. Жертводавцям щира подяку а, ювилятам бажаємо щастя і здоровля.

С. Федик.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Про різні ювилеї з подружого життя чи тим подібне даємо місце на згадки, що їх нам надсилають, але просимо їх подавати коротко і не збувати їх дрібною збіркою на добру ціль. Папір і друк коштують дорого і місця нема в газеті на такі речі, бо залягають інші матеріяли. То як не зважаючи на те поміщується такі згадки, то треба памятати краще і за гуманітарну сторону. Як столи вгинаються від страв і напитків і є десятки, а то й сотки гостей, то яка повинна бути з такої нагоди збірка на добру ціль, щоби була культурна памятка з такого дня? Чи не мізерних сто долярів! А так много треба нам ще стодолярових жертв на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським скитальцям, щоби зібрати $50,000!

А. С. — Чи при такій малій збірці ще хочете, щоби подати імена аж чотирьох осіб, що збирали. Таж гостина була в одній кімнаті й мабуть при однім столі, а найвище двох. В часі таких великих людських жертв у світі, а зокрема серед українського народу в Европі, не приписуймо собі „кредиту" за найменшу роботу чи жертву. Це смішно виглядає в очах культурних і гуманних людей. Дуже нам придалосяб не забувати за евангельські слова, щоби ліва рука не знала, що дає права, особливо, як та права рука ще мало жертвує, чи незначну роботу виконує.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Збори Тов. Запорозька Січ, від. 371, відбудуться в пятиницю, 15. марта, в год. 8. ввечір, в Січовій Гали. Просимо членів приходити на збори і платити вкладки до Союзу на зборах відділу, а не приносити до хати секретаря. — О. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

ГАНОВЕР, ПА. — Бр. Преоб. Господнє, від. 29, повідомляє своїх членві, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 2., в галі церковній. Просимо прийти на означений час. Уряд на 1945 рік є: С. Грозьо, предс.; А. Хромчак, кас.; М. Малишак, секр.

НЕНТІКОК, ПА. — Місячні збори відділу 319 відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 12:30 пополудні. На зборах буде вибір секретаря і касієра, бо вони зрезиґнували на минулих зборах. — Я. Савчук.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 16. березня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Д. Г. Клюбу, 31-14 30. Еве. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів і членкиць прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Просимо вписувати свої діти до Союзу. Не явившийся на збори член чи урядник підлягає карі згідно зо статутом. — За уряд: М. Галан, предс.; Г. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

НАЙСТАВН, Філядельфія, ПА. — повідомляємо членів, що збори Бр. св. Володимира, від. 105, відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 3. пополудні, в галі Української Громади 2051 Рован ул. Просимо членів прийти на час, бо є важні справи до полагодження. — О. Волчек, предс.; Д. Слободян, секр.-кас.; С. Слободян, рек. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 12. вполудне; в парохіяльній гали при Кортез і Оклей Булевард. — І. Мегас, предс.; М. Батюк, секр.

ТАРЗАН, ч. 1344. Магнетичний крик.

Та саме тоді, як Джако передавав пай у руки хлопців, його приловили.

Розлючена кухарка важко побила його, а Джако втік у джунглі і ніколи більше не вернувся.

Від тоді малпа все ненавиділа дорослих людей, а затримала глибоке почування супроти дітей.

Убрання, яке Джако носив, уже давно знищилося, але він усе тужив за щасливими днями, коли він перебував з дітьми.

Тому тепер, коли він почув діточий плач, він швидко пустився в той бік.